

हिमसंस्कृतवार्ताः

दैनिक ई-संस्कृतवार्तापत्रम्

himsanskritvartah
e-Sanskritnewspaper

नवा प्रेरणा नवोत्साहः

हिमाचलप्रदेशस्य संस्कृतशिक्षकाणां नूतनः प्रकल्पः

1

18.03.2024 सोमवासरः वि.सं. २०८० फाल्गुणशुक्लपक्षः नवमी चैत्र ०५ प्रविष्टांशः

Website- www.himsanskritam.com Email-himsanskrit@gmail.com

■ पृष्ठ-4 ■ वर्ष-3 ■ अङ्क-146

हिमाचलस्य राजनीतौ
शिमला-कांगड़ाक्षेत्रयोः
महत्वपूर्ण योगदानम्
भाजपा-कांग्रेसयोः
अद्भुतं समीकरणम्

हिमपातस्य कारणेन
पर्यटनव्यापारः वर्धितः,
श्वेतहिमपत्रेण
आच्छादिताः पर्वताः

दशदिवसीयस्य
संस्कृतसम्भाषण
शिबिरस्य
समापनम्

प्रमुखाः वार्ताः

स्टार्टअप महाकुम्भः
अद्यारभ्य नवदेहल्याः
भारतमण्डपमे आरभ्यते,
२० मार्चपर्यन्तं च भविष्यति

सर्वोच्चन्यायालयात् प्राप्तं
डिजिटलदत्तांशं
निर्वाचनयोगेन स्वस्य
जालपुटे प्रकाशितम्

हिमसंस्कृतवार्ताः नवदेहली

सर्वोच्चन्यायालयस्य रजिस्ट्री इत्यस्मात् प्राप्तं डिजिटलदत्तांशं निर्वाचनयोगेन गतदिने स्वस्य जालपुटे प्रकाशितम्। एतानि प्रदत्तानि निर्वाचनयोगस्य जालपुटे www.eci.gov.in/candidate-politicalparty इत्यत्र द्रष्टुं शक्यते। निर्वाचनयोगेन विज्ञप्तौ उक्तं यत् सर्वोच्चन्यायालयस्य निर्देशानुसारं राजनैतिकदलैः निर्वाचनमण्डलसम्बद्धं दत्तांशं बद्धे पुटते दत्तानि, पुटकं न उद्घाट्य साक्षात् सर्वोच्चन्यायालये समर्पितमासीत्। १५ मार्च दिनाङ्कस्य न्यायालयस्य निर्देशानुसारं सर्वोच्चन्यायालयस्य रजिस्ट्री इत्यनेन एतत् दत्तांशं भौतिकमाध्यमेन सीलबद्धावरणेन पेनडाइव इत्यत्र योजयित्वा निर्वाचनयोगाय प्रत्यागतम्।

प्रधानमंत्री मोदी स्वमन्त्रिभिः अधिकारिभिः सह मिलित्वा
नूतनसर्वकारस्य शतदिनस्य मार्गचित्रं सज्जीकर्तुम् उक्तवान्

हिमसंस्कृतवार्ताः- प्रवीणकुमारः

नवदिल्ली। प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी रविवारे स्वमन्त्रिमण्डलमन्त्रिभ्यः नूतनसर्वकारस्य प्रथमशतदिनानाम् आगामिपञ्चवर्षाणाम् च मार्गचित्रं सज्जीकर्तुम् उक्तवान्। १७ मार्च दिनाङ्के प्रातःकाले केन्द्रीयमन्त्रिमण्डलस्य सभायाः अध्यक्षतां कुर्वन् प्रधानमन्त्री मन्त्रिभ्यः स्वस्वमन्त्रालयस्य सचिवान् अन्यैः अधिकारिभिः च मिलित्वा नूतनसर्वकारस्य प्रथमशतदिनानाम् आगामिपञ्चवर्षस्य च कार्यसूचनायाः विषये चर्चा कर्तुं पृष्ठवान्, कथं कार्यान्वितुं शक्यते समीचीनतर? निर्वाचन- आयोगेन लोकसभानिर्वाचनस्य कार्यक्रमस्य घोषणायाः एकदिनानन्तरं एषा सभा अभवत्। मन्त्रिमण्डलेन निर्वाचन- आयोगस्य अनुशंसा राष्ट्रपतिद्वैपदी मुर्मू इत्यस्यै प्रेषयित्वा सप्तचरणीयसंसदीयनिर्वाचनस्य तिथयः सूचयितुं प्रक्रिया अपि आरब्धा। प्रथमचरणस्य अन्तर्गतं १९ अप्रैल दिनाङ्के १०२ आसनेषु मतदानार्थं प्रथमा अधिसूचना २० मार्च दिनाङ्के निर्गता भविष्यति। सूचना मुक्तमात्रेण तस्य चरणस्य नामाङ्कनप्रक्रिया अपि आरभ्यते। प्रधानमन्त्रिमोदिनः अध्यक्षतायां ३ मार्च-दिनाङ्के मन्त्रिपरिषदः सभायां "विकसितभारतः २०४७" इति दृष्टिपत्रं, आगामिपञ्चवर्षेषु विस्तृतकार्ययोजना च चर्चा कृता।

तस्मिन् सत्रे मई मासे नूतनसर्वकारस्य निर्माणानन्तरं तस्य शीघ्रकार्यन्वयनस्य अनन्तरं तत्कालं पदानि ग्रहीतव्यानि इति शतदिवसीयकार्यक्रमस्य विषये चर्चा कृता। तदा सूत्रैः उक्तं यत् 'विकसितभारतस्य' 'मार्गचित्रम्' वर्षद्वयाधिकस्य गहनतया सज्जतायाः परिणामः अस्ति। सूत्रेषु उक्तं यत् अस्मिन् "समग्रसर्वकारस्य" दृष्टिकोणः अन्तर्भवति यस्मिन् सर्वैः मन्त्रालयैः राज्यसर्वकारैः, शिक्षाविदैः, उद्योगसङ्गठनैः, नागरिकसमाजैः, वैज्ञानिकसङ्गठनैः, युवानां सुझावैः च सह व्यापकपरामर्शः समाविष्टः अस्ति अस्मिन् विषये एकः अधिकारी अवदत् यत्, "विभिन्नस्तरयोः २७०० तः अधिकाः सभाः, कार्यशालाः, गोष्ठयः च आयोजिताः आसन्। २० लक्षाधिकानां युवानां परामर्शाः प्राप्ताः।

अद्यतनः संघर्षः न केवलं भाजपा-काङ्ग्रेसयोः
मध्ये अपितु द्वयोः विचारधारयोः - राहुलगान्धी

काङ्ग्रेसनेता राहुलगान्धी उक्तवान् यत् अद्यतनः संघर्षः केवलं भारतीयजनतापक्षस्य काङ्ग्रेसस्य च मध्ये न अपितु विचारधाराद्वयस्य मध्ये अस्ति। दक्षिणमुम्बईनगरस्य तेजपालभवने जनसभां सम्बोधयन् सः अवदत् यत् एकतः काङ्ग्रेसः सत्ताविकेन्द्रीकरणे बलं ददाति, अपरतः सत्ताधारीपक्षस्य विचारधारा अस्ति यत् देशे केन्द्रात् शासनं कर्तव्यम् इति। राहुलगान्धी मुम्बईनगरस्य महात्मागान्धिनः निवासस्थानात् मणिभवनतः अगस्तक्रांति मैदानं यावत् न्यायसंकल्पपदयात्राम् अकरोत्। राहुलगान्धिनः भारतजोड़ो इति न्याययात्रायाः समापनसभा गतसायंकाले शिवाजीपार्क इत्यत्र अभवत्। अस्यां सभायां राहुलगान्धी किञ्च दलस्य महासचिवा प्रियंका गान्धी वाडरा, राकांपा प्रमुखः शरदपवारः तमिलनाडोः मुख्यमन्त्री

एम.के. स्टालिनसहिताः इण्डी-गठबन्धनस्य प्रमुखाः नेतारः उपस्थिताः आसन्।

दिव्यांगधनुर्धराः अर्जुनपुरस्कारेण
सम्मानिता शीतलदेवी

राष्ट्रीयदिव्यांग- चिह्नेन घोषिता
निर्वाचनयोगेन विकलाङ्गधनुर्धरिणीं अर्जुनपुरस्कारप्राप्तां च शीतलदेवीं राष्ट्रियविकलाङ्गचिह्नरूपेण घोषिता दिल्लीनगरे भारतीयबधिरक्रीडा-सङ्घस्य दलस्य दिल्ली-जिल्लाक्रीडासङ्घस्य च दलस्य प्रदर्शनक्रीडायाः अनन्तरं एतस्य

विषये घोषणा कृता। निर्वाचनयोगेन भारते क्रिकेट नियन्त्रणमण्डलस्य सौजन्येन एतस्य मेलस्य आयोजनं कृतम् आसीत्। अस्य उद्देश्यं मतदाताशिक्षायाः, समावेशस्य च प्रवर्धनम् अस्ति। अस्मिन्नावसरे मुख्यनिर्वाचनायुक्तः राजीवकुमारः अन्यद्वौ आयुक्तौ ज्ञानेशकुमार सुखबीरसिंहसंघुः उपस्थितौ आस्ताम्।

सुभाषितम्

शैले शैले न माणिक्यं
मौक्तिकं न गजे गजे।
साधवो न हि सर्वत्र
चन्दनं न वने वने॥

भावार्थः- प्रत्येक पत्थर माणिक्यं नहीं होता, प्रत्येक हाथी में मुक्ता नहीं होता, प्रत्येक स्थान में साधु नहीं होते और प्रत्येक वन में चन्दन वृक्ष नहीं होते। अर्थात् सद्गुण दुर्लभ होते हैं।

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे
व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते
सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः
हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवं कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

हिमाचलस्य राजनीतौ शिमला-कांगड़ाक्षेत्रयोः महत्वपूर्ण योगदानम् भाजपा-कांग्रेसयोः अद्भुतं समीकरणम्

हिमसंस्कृतवार्ता- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः। हिमाचलप्रदेशस्य राजनीतिः संसदीयक्षेत्रद्वयं परितः परिभ्रमति इव दृश्यते। एतौ लोकसभासन्तौ शिमला, कांगड़ा च। भाजपा वा काङ्ग्रेसः वा, एतौ मण्डलौ उभयोः कृते अतीव महत्वपूर्णौ भवतः। विशेषतः विधानसभानिर्वाचनेषु अवधेयं वर्तते यत् संसदीयक्षेत्रद्वये १७-१७ विधानसभाक्षेत्राणि सन्ति। उभयपक्षस्य मुख्यमन्त्री अपि एतेभ्यः क्षेत्रेभ्यः भवन्ति। उभयोः संसदीयनिर्वाचनक्षेत्रयोः विधानसभाक्षेत्रस्य संख्या समाना अस्ति चेदपि मन्त्रिमण्डलसमावेशार्थं जनानां चयनस्य विषये कांगड़ाक्षेत्रस्य तुलनायां शिमला प्रियः इति उद्भवति। वर्तमानकाङ्ग्रेसमन्त्रिमण्डले शिमलातः पञ्चमन्त्रिणः, एकः उपसभापतिः, त्रयः मुख्यसंसदसचिवाः च सन्ति। यदा कांगड़ातः द्वौ मन्त्री, एकः सभापति, द्वौ मुख्यसंसदीयसचिवौ च।

द्वयोः संसदीयक्षेत्रयोः १७-१७ विधानसभाक्षेत्राणि

काङ्गड़ालोकसभाक्षेत्रे काङ्गड़ातः १३ विधानसभाक्षेत्राणि, चम्बामण्डलात् चत्वारि निर्वाचनक्षेत्राणि सन्ति। शिमलालोकसभाक्षेत्रे शिमलाजनपदस्य सप्त विधानसभाक्षेत्राणि, सोलनसिरमौरजनपदयोः पञ्च- पञ्च- क्षेत्राणि च सन्ति। यदि एतावता प्रतिमानं विश्वासनीयं भवति तर्हि कांगड़ा इत्यस्य अवहेलना कृता, परन्तु राज्ये सत्तायाः कुञ्जिकाः अस्याः सन्ति। कांगड़ामण्डलं यः दलं गृह्णाति सः राज्ये सर्वकारं निर्माति इति प्रायः नियमः अभवत्। २०२२ तमे वर्षे विधानसभानिर्वाचने पुनः एषः नियमः सत्यः सिद्धः अभवत्, यदा कांगड़ायां १० विधानसभासनानां आधारेण काङ्ग्रेसेन सर्वकारस्य निर्माणं कृतम्। प्रारम्भे कांगड़ाजनपदस्य एकः एव मन्त्री मन्त्रिमण्डले समाविष्टः आसीत्। परन्तु यथा यथा दलस्य तनावः वर्धते स्म तथा तथा २०२३ तमस्य वर्षस्य दिसम्बरमासे मन्त्रिमण्डलविस्तारे एकः अपि समाविष्टः अभवत्। १९६६ तमात् वर्षात् यदा कांगड़ा हिमाचले विलीनः अभवत्। ततः परं जनाः अनुभवन्ति यत्

मण्डलस्य किञ्चित् लघुपरिवर्तनं जातम् - यत् न्यूनातिन्यूनम् अस्मिन् समये मन्त्रिमण्डले अन्यायपूर्णप्रतिनिधित्वे प्रतिबिम्बितम् अस्ति। अस्य कारणात् अधिकस्य च कारणात् आगामिनि लोकसभानिर्वाचने भाजपायाः लाभाय विषमतायाः लाभः भवितुम् अर्हति। यत् राममन्दिरस्य अभिषेकानन्तरं उत्साहितः भवति तथा च हिन्दुबहुलराज्यस्य जनानां भावनानां लाभं ग्रहीतुं शक्नोति। सद्यः एव आयोजिते राज्यसभानिर्वाचने षट् काङ्ग्रेसविधायकाः तस्य पक्षे मतदानं कृतवन्तः तदा अपि अस्य दलस्य विश्वासमतं प्राप्तम्।

अपरपक्षे काङ्ग्रेसपक्षः दलस्य (हिमाचलकाङ्ग्रेसस्य) आन्तरिकविवादस्य समाप्त्यर्थं संघर्षं कुर्वन् अस्ति तथा च शिमलामण्डले सत्तायाः अतिकेन्द्रीकरणस्य अनुमतिं दत्तवान् इति आरोपः अस्ति। कांगड़ा-संसदीयक्षेत्रात् षट्-काङ्ग्रेस-विद्रोहिषु अन्यतमं सुधीर शर्मा भाजपाप्रदानं कर्तुं शक्नोति इति अपि अनुमानं वर्तते।

दीर्घकालीनपरम्परानुसारं यदा काङ्ग्रेसः राज्ये सत्तां प्राप्नोति तदा तस्याः मुख्यमन्त्रिणः शिमला-नगरस्य अथवा सिरमौरनगरस्य पुरातनक्षेत्रेभ्यः आगच्छन्ति। यत्र भाजपा (हिमाचल भाजपा) यदा सर्वकारं निर्माति तदा मुख्यमन्त्री कांगड़ा-हमीरपुर-विलयितक्षेत्रेभ्यः आगच्छति।

२०२२ तमे वर्षे राज्येन विलीनक्षेत्रात् सुखरूपेण मुख्यमन्त्री प्राप्तः

२०१४ तमे वर्षे चत्वारि अपि लोकसभासनानि भाजपा विजयं प्राप्य २०१९ तमस्य वर्षस्य निर्वाचने महता अन्तरेण विजयं प्राप्तवती। परन्तु रामस्वरूपशर्मा इत्यस्य मृत्योः कारणात् २०२१ तमे वर्षे मण्डीसंसदीयक्षेत्रे उपनिर्वाचनं जातम्। अस्मिन् निर्वाचने पूर्वमुख्यमन्त्री वीरभद्रसिंहस्य पत्नी वर्तमानकाङ्ग्रेसप्रदेशाध्यक्षा प्रतिभासिंहः विजयी अभवत्।

हिमसंस्कृतवार्ता- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः।

लोकसभानिर्वाचनम्- २०२४ इत्यस्य घोषणया हमीरपुरसंसदीयनिर्वाचनक्षेत्रे राजनैतिकक्रियाकलापाः तीव्राः अभवन्। भाजपा-काङ्ग्रेस-नेतारः, सङ्घटन- अधिकारिणः च सक्रियताम् अवाप्तवन्तः। संसदीयनिर्वाचनक्षेत्रे क्रियाकलापं वर्धयन्तः केन्द्रीयमन्त्री अनुरागठाकुरं भाजपादलं प्रत्याशी घोषितवान् अस्ति। काङ्ग्रेसः अधुनापि स्वस्य प्रत्याशिनः निर्णयं कर्तुं न शक्तवान्। अनुरागठाकुरः खेलमहाकुम्भस्य माध्यमेन युनां क्रीडकान् च स्वेन सह सम्बद्धं कर्तुं कोऽपि शिलाखण्डः अविचलितः न त्यजति। सः जनानां कृते सांसदस्वास्थ्यमोबाईलसेवाम् आरभ्य संसदीयनिर्वाचनक्षेत्रे सर्वत्र गत्वा योजनानां साहाय्येन अग्रे गन्तुं प्रयतते। काङ्ग्रेससर्वकारस्य मन्त्रिणः विधानसभाक्षेत्रेषु गत्वा सर्वकारस्य गत १४ मासेषु पूर्णाः प्रतिज्ञाः जनसामान्यं प्रति प्रकटयन्ति। मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुखुः उपमुख्यमन्त्री मुकेश अग्रिहोत्री च दलस्य सुदृढीकरणे व्यस्तौ स्तः। मुख्यमन्त्री स्वयं अस्य संसदीयक्षेत्रस्य भ्रमणं करोति। उपमुख्यमन्त्री मुकेश अग्रिहोत्री अपि कार्याणि तीव्रताम् अकरोत्। प्रत्येकस्मिन् विधानसभाक्षेत्रे विधायकाः अपि स्वस्तरस्य दलस्य, सङ्घटनस्य च सुदृढीकरणाय सभाः आयोजयन्ति। विधायकाः स्वक्षेत्रस्य प्रत्येकपञ्चायतेषु गत्वा सर्वकारः ग्रामस्य द्वारे कार्यक्रमद्वारा जनानां समस्याः श्रुत्वा सर्वकारस्य समीपं नीत्वा समाधानं कृतवन्तः। हमीरपुर संसदीयनिर्वाचनक्षेत्रे पञ्च जनपदानां १७

उपनिर्वाचनस्य घोषणामात्रेण विद्रोहीविधायकानां महत् आक्रमणं, ९ असन्तुष्टाः नेतारः मुख्यमन्त्रिणः विरुद्धं मानभङ्गस्य अभियोगं करिष्यन्ति

हिमसंस्कृतवार्ता- शिमला। हिमाचले लोकसभानिर्वाचनेन सह विधानसभा उपनिर्वाचनानां घोषणामात्रेण ६ असन्तुष्टाः नेतारः त्रयः स्वतन्त्राः विधायकाः च सर्वकारे नूतनं आक्रमणं कृतवन्तः। निर्गते संयुक्तवक्तव्ये ते उक्तवन्तः यत् मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुखुः प्रतिदिनं तेषां विरुद्धं यान् आरोपान् करोति ते न्यायालये सिद्धाः भवेयुः। अधुना सर्वे ९ नेतारः तस्य विरुद्धं मानभङ्गस्य अभियोगं कर्तुं गच्छन्ति। एते नेतारः राजेन्द्रराणा, सुधीरशर्मा, इन्दरदत्त लखनपाल, रविठाकुरः, देवेन्द्रभुट्टो, चैतन्य शर्मा, होशियारसिंहः, आशीष शर्मा, के. एल. ठाकुरः च वर्तन्ते। एते उक्तवन्तः यत् यथा एव सः सत्तां नष्टं करोति, तस्य सर्वकारस्य जनद्रोहः, तस्य मित्रैः कृतानि अन्धकारकर्माणि च प्रकाशं प्राप्नुयुः। एते नेतारः व्यङ्ग्यरूपेण अवदन् यत् इदानीं राज्यस्य प्रत्येकः बालकः जानाति यत् मुख्यमन्त्रिणः सुखुः कार्याणि तस्य नामविरुद्धानि सन्ति। एते नेतारः अवदन् यत् सुखुः हिमाचलप्रदेशस्य अत्यन्तं दुर्भाग्यपूर्णः मुख्यमन्त्री इति सिद्धः अभवत्, यः सत्तां प्राप्तमात्रेण युवानां कृते कार्यद्वाराणि पिधाय, काङ्ग्रेसस्य घोषणापत्रं अवकरकण्डोले क्षिप्तवान्, एकतः च आपदा अभवत् तस्य कार्यकाले। अन्यतः कोषः शून्यः अभवत्। एते नेतारः व्यङ्ग्येन अवदन् यत् यदा कोषः मित्राणां कृते विपुलः भवति तदा सः शून्यः एव भवितुम् अर्हति इति। एते नेतारः आरोपं कृतवन्तः यत् मुख्यमन्त्री स्वमित्रेभ्यः लुण्ठनार्थं मुक्तहस्तं दत्तवान् तस्य मित्राणि च मुक्ततया जनानां धनं गृह्णन्ति तथा च कोटिमूल्यानि सम्पत्तिः अपि क्रीणन्ति। एते नेतारः अवदन् यत् मुख्यमन्त्री अस्मान् विक्रयणार्थं आरोपयति।

लोकसभानिर्वाचनम्:

सामान्यनिर्वाचनानां घोषणायाम् अनुरागठाकुरस्य प्रचारं तीव्रम्। अधुनापि काङ्ग्रेसाय प्रत्याशिनः प्रतीक्षा

विधानसभाक्षेत्राणि सन्ति। एतेषु हमीरपुर- ऊना- मण्डलेभ्यः पञ्च- पञ्च विधानसभाक्षेत्राणि, बिलासपुर- मण्डलात् चत्वारि, कांगड़ा- मण्डलात् द्वे, मण्डी- मण्डलात् एकं च अन्तर्भवति। अस्य संसदीयक्षेत्रस्य विधानसभाक्षेत्रेषु काङ्ग्रेसेन अधिकानि आसनानि प्राप्तानि सन्ति। विधानसभानिर्वाचने काङ्ग्रेसपक्षस्य (हिमाचलकाङ्ग्रेसस्य) १० आसनानि, भाजपापक्षे च पञ्च आसनानि प्राप्तानि आसन्। एतदतिरिक्तं स्वतन्त्राभ्यर्थिनः द्वयोः आसनयोः निर्वाचने विजयं प्राप्तवन्तः आसन्। अधुना सुजानपुर- बड़सर- गगरेट- कुटलैहड़- इत्यत्र उपनिर्वाचनानां घोषणायाम् अस्मिन् संसदीयक्षेत्रे समीकरणानि परिवर्तितानि सन्ति। काङ्ग्रेसपक्षः संसदीयक्षेत्रे सशक्तस्य प्रत्याशीं अन्वेष्टुं आरब्धवान् अस्ति।

हिमपातस्य कारणेन पर्यटनव्यापारः वर्धितः, श्वेतहिमपत्रेण आच्छादिताः पर्वताः पर्यटकानां मुखेषु दीप्तिः

हिमसंस्कृतवार्ता- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः। हिमपातेन पर्यटकानां पर्यटनव्यापारिणां च कृते उपहारः प्राप्तः अस्ति। फरवरी-मार्च-मासयोः हिमपातेन पर्यटनव्यापारिभिः सह कृषकाणां उद्यानपालकानां च जीवनरेखा प्राप्ता। अद्यत्वे मनालीनगरम् आगच्छतां पर्यटकानां प्रति वातावरणं कृपालुः अभवत्। यद्यपि मनालीनगरे हिमपातः न अभवत् तथापि सोलङ्गनाला, अञ्जनीमहादेव, फातरु, हामटा, कोठी, गुलाबा इत्यादिषु लाहौलस्य पर्यटनस्थलेषु हिमपातेन पर्यटकानां सुखं द्विगुणं जातम्।

रोहताङ्ग- शिन्कुला-बारालाचा-दर्रा इत्यत्र च अष्ट- दश- पादपर्यन्तं हिमस्य स्थूलपत्रम् अस्ति। सोलङ्गस्य पर्यटनव्यापारिणः रूपु, गोकलः, सुरेन्द्रः च वदन्ति यत् साहसिकक्रियाकलापानाम् आरम्भेण तेषां व्यवसायः अपि प्रफुल्लितः अस्ति। अश्वारोहणं कुर्वन्तौ स्थानीयव्यापारिणौ मानचन्द्रः पन्नालालौ च अञ्जनीमहादेवस्य जलप्रपातस्य पतन् जलं शिवलिंगरूपेण परिणतम् इति अवदन्। अद्यकाले शिवलिङ्गस्य परिमाणं २० पादपर्यन्तं वर्धितम् अस्ति। सः अवदत् यत् रविवासरे बहुसंख्याकाः पर्यटकाः अश्वारोहणं आनन्दयन् अञ्जनीमहादेवं प्राप्तवन्तः।

नवीनहिमपातस्य अनन्तरं सूर्यप्रकाशः

नवहिमपातानन्तरं रविवासरे सूर्यप्रकाशः आसीत्। पर्यटकाः प्रातःकाले सोलङ्गनालां प्राप्य हिमस्य आनन्दं लभन्ते स्म। यद्यपि पर्यटकानां कृते अटलकन्दरा अद्यापि पुनः न उद्घाटितः तथापि सोलाङ्गनालासहितस्य अञ्जनीमहादेवस्य, फातरु-इत्यत्र च पर्यटकाः हिमपातं दृष्टवन्तः। फरवरी-मार्च-मासयोः प्रचण्डहिमपातस्य कारणात् अप्रैलमासे शीत- मरुभूमि-लाहौल- उपत्यकायां, मई-जून-मासयोः रोहताङ्ग- बारालाचा- शिन्कुला- क्षेत्रेषु च पर्यटकाः हिमपातं द्रष्टुं शक्नुवन्ति।

सोलङ्गस्य उपत्यकासु शोभा वर्धिता

पैराग्लाइडिंग् इत्यनेन सह सम्बद्धाः साहसिकव्यापारिणः डोलारामः शिवः च हिमपातस्य कारणेन सोलङ्गस्य उपत्यकासु शोभा वर्धिता इति उक्तवन्तौ। रज्जुमार्गस्य आनन्दं लभन्ते सति पर्यटकाः फातरु-उपत्यकाः पश्यन्ति। डीएसपी मनाली केडी शर्मा उक्तवान् यत् यदि वातावरणं स्वच्छं स्वच्छः तिष्ठति तर्हि अटलकन्दरा पर्यटकानां कृते द्वित्रिदिवसेषु पुनः उद्घाटितः भविष्यति।

अखिलभारतीयशास्त्रीयप्रतियोगितायां चूडामणि-संस्कृतसंस्थानस्य वटुकानां योगदानम्

श्रुष्टा क्रिया कस्यचिदात्मसंस्था संक्रान्तिरन्यस्य विशेषयुक्ता। यस्योभयं साधु स शिक्षकाणां धुरि प्रतिष्ठापयितव्य एव ॥

हिमसंस्कृतवार्ता: जम्मू

मर्यादा पुरुषोत्तमः भगवतः श्रीरामचन्द्रस्य जन्मस्थली श्रीअयोध्याधाम्नि, केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः नवदेहलीत्यनेन, भारतसर्वकारस्य शिक्षामन्त्रालयस्य सौजन्येन, लखनऊपरिसरस्य तत्त्वाधानेन च 18/03/2024 तः 21/03/2024 पर्यन्तं, ६१तम्या अखिलभारतीयशास्त्रीय प्रतियोगितायाः आयोजनं क्रियते। भारतीयज्ञानपरम्परायाः क्षेत्रे जागरूकताम् आनेतुं संस्कृतशास्त्राणां संरक्षणाय च अखिलभारतीयस्तरस्य प्रतियोगितायाः आयोजनस्य भारतसर्वकारस्य निर्णयस्य फलस्वरूपम् अद्य देशे सर्वत्र संस्कृतविद्यालयेषु, गुरुकुलेषु, कलाशालासु च अध्ययनं कुर्वन्तः छात्राः शास्त्राणि कण्ठस्थं कुर्वन्ति। तथा वादविवादद्वारा परम्परां वर्धयन्तु प्रयत्नरताः भवन्ति। अस्मिन् कार्यक्रमे २८ राज्येभ्यः चयनिताः ५००-६०० प्रतिभागिनः अयोध्यानगरे स्वप्रतिभां प्रदर्शयिष्यन्ति। कार्यक्रमस्य मुख्यं स्थलं श्रीमणिरामदास छावनी सभागारः अस्ति। श्रीराममन्दिरस्य परिसरे शास्त्रार्थविमर्शकार्यक्रमः भव्यतीति मन्यामहे। अस्मिन्नेव शास्त्रमहाकुम्भे विश्वविद्यालयस्य यशस्वी कुलपतयः श्रीमन्तः श्रीनिवासवर्खेडी महोदयाः एवं देशस्य विभिन्न स्थानात् प्रायः 95 निर्णायकः एवं विशेषातिथयः श्रीसाकेतं संप्राप्य आयोजितायां

शास्त्रप्रतियोगितायां उपस्थिताः भविष्यन्ति। शास्त्रीयप्रतियोगितायामस्यां उत्कलतः २७, जम्मू-कश्मीरतः २७, केरलतः २३, राजस्थानतः ३३, उत्तरप्रदेशात् २६, हिमाचलप्रदेशात् २३, मध्यप्रदेशात् २५, छत्तीसगढतः २५, महाराष्ट्रतः २२, त्रिपुरातः १९, उत्तराखण्डतः २०, नागालैण्ड, गोवातः ८, छात्राः तथा २५ पुरुषाः ०८ महिलाः मार्गदर्शकाः सम्मिलिताः भविष्यन्ति। अस्मिन् कार्यक्रमे जम्मूकश्मीर- केन्द्रशासितक्षेत्रस्य कठुआ मण्डलान्तर्गतः विश्वस्थली (बसोहली) नगरस्य एकमात्रं पारम्परिकगुरुकुलस्य चूडामणि- संस्कृत- संस्थानस्य त्रयः शास्त्रधुरिणबटुकाः गुरुकुलस्य प्रधानाचार्यः डॉ. सौम्यरञ्जनमहापात्रमहोदयानां प्रत्यक्षमार्गदर्शनेन पुरणेतिहासे, अर्थशास्त्रे शलाकापरीक्षायां, धातुरूपकण्ठपाठे च जम्मू-कश्मीर राज्यस्य प्रतिनिधित्वं कर्तुं चयनिताः। अस्मिन् शुभावसरे संस्थायाः मुख्यन्यासी शक्तिकुमारपाठकमहोदयाः छात्राणां कृते शुभकामनाम् अददत्, एवं च संस्कृतसंस्कृतेः संरक्षणाय अध्ययनं कुर्वतां सर्वेभ्यः छात्रेभ्यः प्रेरणाम् अयच्छत् तथा च चूडामणिसंस्कृतसंस्थायाः एतादृशी शैक्षणिकप्रगतिः जम्मू-कश्मीरराज्यस्य गौरवाय भवति इति स्वाभिमतं प्रकटयन् आनन्दम् अभवत्।

बेट्टियायां भारत-नेपालसीमायां पुलिसेन महती कार्यवाही कृता, तस्करः अष्टलक्षरूप्यकाणां गञ्जया सह गृहीतः

हिमसंस्कृतवार्ता:- कुणाल कौशिकः, मोतिहारी पश्चिमचम्पारणस्य भंगाहापुलिस गुप्तसूचनायाः आधारेण रविवासरे प्रातःकाले थानाक्षेत्रस्य भारतनेपालसीमातः गञ्जासहितं तस्करं गृहीतवान्। अस्मिन् विषये नरकटियागंजनगरस्य पुलिस अधीक्षकः

जयप्रकाशसिंहः पत्रकारसम्मेलने उक्तवान् यत् नेपालनगरात् गाञ्जायाः पुटम् आगच्छति इति सूचना प्राप्ता। भंगाहापुलिसस्थानक्षेत्रे पुलिसदलस्य निर्माणं कृत्वा विशेषगस्त्यकार्यक्रमः कृतः। तस्मिन् एव काले नेपालदेशात् कश्चन व्यक्तिः शङ्कितवस्तूनाम् आनयति इति दृष्टम्। पुलिसदलेन सः गृहीतः। सम्यक् अन्वेषणकाले निगूढद्वये बृहत्पुटे २१ किलोग्रामं गाञ्जा प्राप्तम्। तस्करस्य अभिज्ञानं थानाक्षेत्रस्य कोटवानगरस्य निवासी डोमा मियां इत्यस्य पुत्रः अफ्रोज मियां इति कृतम् अस्ति। अत्र वदामः यत् प्राप्तस्य २१ किलोग्रामस्य गाञ्जा इत्यस्य अन्तर्राष्ट्रीयमूल्यम् अष्टलक्ष- चत्वारिंशत्सहस्ररूप्यकाणि इति अनुमानितम्।

शास्त्रार्थमाध्यमेनैव भारतीयज्ञानपरम्परा संरक्षिताऽस्ति - आचार्यः हरेरामः त्रिपाठी

हिमसंस्कृतवार्ता: दिनेशचौबे उज्जयिनी उज्जयिनीस्थमहर्षिपाणिनि संस्कृत- वैदिक- विश्वविद्यालये नवदेहलीस्थ- केन्द्रीय- संस्कृत- विश्वविद्यालयस्य अष्टादशी- परियोजनान्तर्गत राष्ट्रियशास्त्रार्थकौशलप्रशिक्षण विषयिका कार्यशालायाः समारम्भः विश्वविद्यालयस्य योगेश्वरश्रीकृष्णभवने अभवत्।

कविकुलगुरु- कालिकासंस्कृत विश्वविद्यालयस्य कुलपतिः आचार्यः हरेरामत्रिपाठीमहोदयः मुख्यातिथिरूपेण समागत्य स्वकीय सम्बोधने उक्तवान् यत् एवमेवातिप्राचीनकालतः प्रश्रीत्तरमाध्यमेन शास्त्रविधिना शास्त्रसंरक्षण भारते संरक्षितं वर्तते। येनाद्य अस्माकं ज्ञानपरम्परा समृद्धा विद्यते। सभाध्यक्षीयोद्वेधने कुलपतिः आचार्यः विजयकुमारसीजी महोदयः कथितवान् महाराजः विक्रमस्य नवरत्नरूपेण नानाशास्त्रपण्डिताः अत्रैव अभूवन् एते विश्वप्रसिद्धाः आसन्। सारस्वतातिथिः आचार्यः श्यामदेवमिश्रमहाभागः न्याय- वेद- व्याकरण- ज्योतिषादिशास्त्राणां महत्त्वं प्रतिपादितवान्। संयोजकः परियोजनान्वेषकः डॉ. तुलसीदासपरोहा वाचिकस्वागतं कृत्वा प्रस्तावना प्रस्तुतीकरणपूर्वकं सविस्तरेण शास्त्रार्थपरम्परा तथा संप्रति एतस्यावश्यकताऽपि प्रतिपादितवान्। संचालनञ्च प्राध्यापकः डॉ. गंगाशरणव्यासः कृतवान्। कुलसचिवः डॉ. दिलीप सोनीमहोदयेन धन्यवादज्ञापनं कृतम्।

द-न्यू-स्कॉलर-विद्यालये संस्कृतभारती उत्तराञ्चलम् द्वारा चालितस्य दशदिवसीयस्य संस्कृतसम्भाषणशिविरस्य समापनम्

हिमसंस्कृतवार्ता: जगदीश डाभी 17 मार्च। नैनीतालजनपदस्य लालकुआं-बिन्दुखत्ता इति क्षेत्रे द-न्यू-स्कॉलर-विद्यालये संस्कृतभारती उत्तराञ्चलम् द्वारा चालितस्य दशदिवसीयस्य संस्कृतसम्भाषणशिविरस्य समापनकार्यक्रमस्य आरम्भः अतिथिभिः दीपप्रज्वालनेन कृतम्। तदनन्तरं छात्रा स्वातिः ध्येयमन्त्रं प्रस्तुतवती। अस्मिन् अवसरे मुख्यातिथिः, संस्कृतभारती उत्तराञ्चलस्य प्रान्ताध्यक्षा श्रीमती जानकी त्रिपाठी उक्तवती यत् भाषा केवलं वार्तालापद्वारा, निरन्तर-अभ्यासेन च आगच्छति, अतः अस्माभिः सर्वैः संस्कृतं वक्तुं प्रयत्नः करणीयः। इयं भाषा अतीव शुद्धा, परिष्कृता, वैज्ञानिका च अस्ति। मुख्यवक्त्रा डॉ. हेमन्त जोशी संस्कृतभारत्याः कार्याणां विषये बोधयन् अवदत् यत् सम्प्रति संस्कृतभारती विश्वस्य २९ देशेषु संस्कृतभाषा जनानां मध्ये प्रसारयितुं सक्रियरूपेण कार्यं कुर्वती अस्ति। अस्यां भाषायां निगूढा अपारज्ञाननिधिः अस्ति एषा भाषा संस्काराणां जननी अस्ति। अस्माकं संस्कृतिः संस्कृताश्रिता अस्ति। एषः भारतस्य आत्मा वर्तते। विशिष्टातिथिः समाजसेवकश्च मोहितगोस्वामीमहोदयः अवदत् यत् संस्कृतस्य प्राचीनग्रन्थेषु विज्ञानस्य अनेकाः पद्धतयः ज्ञानं च निहिताः सन्ति। संस्कृतभाषाशिक्षणेन वयं शास्त्रेषु

निहितं ज्ञानं विश्वमञ्चे आनेतुं शक्नुमः। तेन संस्कृतभारती द्वारा क्रियमाणां कार्याणां प्रसंशा कृता। संस्कृतभारत्याः प्रान्तप्रचारप्रमुखः शिविरशिक्षकः च जगदीशचन्द्र जोशी अतिथिपरिचयं कुर्वन् दशदिनानां अनुभवान् कथयन् कार्यक्रमे आगतानां अतिथिभ्यः अपि धन्यवादे दत्तवान्। कार्यक्रमसंयोजकः विद्यालयप्रबन्धकः च श्री मुकेश जोशी सर्वेषां अतिथिनां स्वागतं कृत्वा संस्कृतभारत्याः कार्याणां प्रसंशां अकरोत्। भविष्ये अपि एतादृशं कार्यं कर्तुम् इच्छं प्रकटितवान्। सः अवदत् यत् अस्मिन् सम्भाषणशिविरे विद्यालयस्य बहवः छात्राः दशदिनानि यावत् संस्कृतसम्भाषणं पठितवन्तः। कार्यक्रमं सम्बोधयन् पत्रकारः श्रीहरीश भट्टः अवदत् यत् वयं अत्यल्पप्रयत्नेन संस्कृतं शिक्षितुं शक्नुमः यतोहि एषा भाषा अस्माकं भारतीयानां स्वकीया भाषा अस्ति। कार्यक्रमे छात्राः प्रकाश रुवाली, कु. स्वाती, भरत, कृष्ण, लक्ष्मी च शिविरस्य स्वस्य अनुभवान् अकथयन्। अवसरेऽस्मिन् प्रान्तसहमन्त्री डॉ. चन्द्रप्रकाश उप्रेती, नैनीतालविभागसंयोजकः डॉ. जगदीशचन्द्रपाण्डेयः, स्वाती, भरतः, कृष्णः, आकांक्षा इत्यादयः अनेके संस्कृतविद्वांसः, विद्यालयशिक्षकाः शिविरार्थिनः च उपस्थिताः आसन्।

धारावाहिकं गीताप्रश्नोत्तरम्- १९

अर्जुनः- भगवन्! 'त्वं युद्धस्व' इत्युक्त्वा माम् अस्मिन् घोरयुद्धे प्रेरयसि, पुनः 'कर्माणि मयि अर्पय' इति वदसि। त्वयि अर्पितैः कर्मभिः किं स्यात्?

श्रीकृष्णः- आं, युद्धरूपं कर्म तु करणीयमेव मनुष्यजीवने। परन्तु यत् यत् कर्म क्रियते, तत्सर्वं न स्वार्थाय भवेत्, अपि तु तत् भगवते समर्पणीयम्। ये मनुष्याः दोषदृष्टिविमुक्ताः, श्रद्धावन्तः सन्ति, ये च सदा मदीयं मतम् अनुसरन्ति, तेऽपि सर्ववधैः कर्मबन्धनैः विमुच्यन्ते। अतः त्वमपि मदीयं मतम् अनुसर।

अर्जुनः- परन्तु सर्वे अपि तव मतं हि अनुसरेयुः किं, भगवन्?

श्रीकृष्णः- सर्वे न। ये श्रद्धारहिताः, अभ्यसूयन्तः जनाः सन्ति, ते हि मम इदं मतं न अनुतिष्ठन्ति। परन्तु अर्जुन! तान् अविवेकिनः, पारमार्थिकज्ञानेन रहितान्, सांसारिकज्ञानेन विमोहितान् च मनुष्यान् त्वं नष्टान् एव विद्धि।

अर्जुनः- तव मतानुकूलं यदि ते न अनुसरेयुः तर्हि तेषां पतनं स्यात् किं, भगवन्?

श्रीकृष्णः- आं, तादृशानां पतनं तु स्वाभाविकतया हि भवति। यः तत्त्वज्ञानी, सः रागद्वेषादिकं परित्यज्य परिशुद्धस्वभावेन कार्याणि करोति। परन्तु ये मनुष्याः रागद्वेषादिभिः सह दूषितस्वभावेन कर्म कुर्वन्ति, ते शास्त्रमर्यादानुगुणं कर्म कर्तुं सर्वथा अनर्हाः एव। अतः एतादृशाः दूषितस्वभावयुक्ताः, परवशाः अवश्यं पतन्ति।

अर्जुनः- एतादृशात् पतनात् विमोक्षार्थं कश्चन उपायः स्यात् किं, भगवन्?

श्रीकृष्णः- आं, तदर्थं रागद्वेषौ त्यक्तव्यौ। एतौ रागद्वेषौ मनुष्याणां परमौ शत्रू स्तः। अतः तादृशाः मनुष्याः रागद्वेषाभ्यां परवशाः सन्तः कर्माणि न कुर्वन्ति। यतोहि प्रत्येकम् इन्द्रियाणां विषयेषु रागद्वेषौ अनुकूलप्रतिकूलाभ्यां व्यवस्थितौ स्तः इति ज्ञायतां पार्थ!

अर्जुनः- एवञ्चेत् मनुष्यः किं कुर्यात्, अहमेव नु किं कुर्याम्?

श्रीकृष्णः- मनुष्येण स्वधर्मस्य पालनं कर्तव्यम्। सम्यक्तया अनुष्ठितात् परधर्मात् स्वधर्मः हि श्रेयान् कथ्यते। यद्यपि स्वधर्मः गुणरहितः हि भवेत् नाम, तथापि स्वधर्मः न त्यजनीयः कदापि। स्वधर्मस्य पालनं कुर्वतः कस्यचन यदि मृत्युरपि भवेत्, तर्हि तादृशः मृत्युः तस्य कल्याणाय एव भवति। परन्तु सर्वगुणैः सुसम्पन्नः परधर्मः चेत् नितरां भयप्रदः भवति। अतः अर्जुन! त्वम् अपि दुराग्रहं परित्यज्य स्वधर्मस्य हि पालनं कुरु, युद्धार्थं च उत्तिष्ठ इति। (गीता - ३/३१-३५)

(अनुवर्तिष्यते --) नारदोपाध्यायः।

समाजस्य हितं संस्कृते एव निहितम्- विनयश्रीवास्तवः

संस्कृतगृहं भविष्यति इति संस्थानस्य दृढसङ्कल्पः वर्तते इति भगवानसिंहचौहानमहोदयेन उक्तम्। अत्र प्रातः कालात् आरभ्य रात्रिकालपर्यन्तं प्रतिक्षणं प्रशिक्षणं प्रचलति। यथा- विभक्तिः, लकाराः, सप्तककाराः, कथाः, गीतानि इत्यादयः विषयाः आसन्। एतेषां विषयाणां सरलतया पाठनं भवति। इतोऽपि वर्गे प्रशिक्षणप्रमुखः सुधिष्ठकुमारमिश्रवर्येण उक्तं यत् कथं प्रशिक्षणं प्राप्तव्यम्, कथं विद्यालयेषु गत्वा बालकान् पाठयामः इत्यादि। शिक्षकरूपेण अत्र दिव्यरञ्जनवर्यः, राधाशर्मा, सचिनशर्मा, धनञ्जयमिश्रः, डॉ. श्वेता बरनवालः, डॉ. स्तुतिः गोस्वामी, विमलेश मिश्रः च उपस्थिताः सन्ति। सम्पूर्णवर्गे ये जनाः प्रशिक्षणं प्राप्नुवन्ति ते आहत्य ५२ जनाः सन्ति। २७ पुरुषाः २५ महिलाः च एते सर्वेऽपि इतः प्रशिक्षणं प्राप्य अन्यान् छात्रान् पाठयिष्यन्ति।

हिमसंस्कृतवार्ता:- सचिनशर्मा, लखनऊ, उ.प्र.। उत्तरप्रदेशसंस्कृतसंस्थानेन सञ्चालिता 'गृहे-गृहे संस्कृतम्' इति योजनान्तर्गते आवासीयः सरलसंस्कृतभाषाशिक्षक-प्रशिक्षणवर्गः उत्तरप्रदेशसंस्कृतसंस्थाने एव प्रचलति। अस्य वर्गस्य उद्देश्यं वर्तते यत् सम्पूर्णे उत्तरप्रदेशे गृहे-गृहे संस्कृतं भवेत्। जनाः इतः प्रशिक्षणं प्राप्य स्वस्य स्वस्य जनपदे विद्यालयेषु सरलसंस्कृतसम्भाषणं पाठयिष्यन्ति। अनया योजनया प्रतिगृहं

पी.एम.श्रीकेन्द्रीयविद्यालयः नलेटी, हिमाचलप्रदेशः इत्यत्र २२ मार्च दिनांके भविष्यति सरलमानकसंस्कृतकार्यशाला

हिमसंस्कृतवार्ताः, नलेटी कांगड़ा। पी.एम.श्रीकेन्द्रीयविद्यालयः नलेटी, हिमाचलप्रदेशः इत्यत्र २२ मार्च दिनांके एकदिवसीया सरलसंस्कृतमानककार्यशाला भविष्यति। अस्मिन् विषये सूचयन् कार्यशालायाः संयोजकः केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालय-बलाहरपरिसरस्य प्राध्यापकः डॉ. शैलेशकुमारतिवारी उक्तवान् यत् भारतीयभाषासमितेः केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयवेदव्यासपरिसरस्य एवञ्च पी.एम.श्री केन्द्रीयविद्यालयस्य संयुक्ततत्त्वावधाने "सरलमानकसंस्कृतम्" इत्यस्याः कार्यशालायाः आयोजनं करिष्यते। तेनोक्तं यत् अस्माभिः व्यावहारिकं चिन्तनं करणीयम्। देशे पञ्चलक्षाधिकाः संस्कृतशिक्षकाः सन्ति, पञ्चकोट्यधिकाः संस्कृतच्छात्राः सन्ति, किम् एतेषां सर्वेषां संस्कृतभाषणसामर्थ्यं प्रौढसंस्कृतेन शक्यम्? उत्तराखण्डे यथा संस्कृतं द्वितीयराजभाषा इति घोषितम् आसीत् तथा प्रशासनिकभाषया भवितुं किं दुरवगम्येन साहित्यिकसंस्कृतेन शक्यम्? (न शक्यम् इति कारणात् एव तत्र अग्रे किमपि न जातम्। एकस्मिन् दिने घोषणा जाता, तदनन्तरं पदम् एकम् अपि न निक्षिप्तम्)। अन्यत्र सर्वत्र किं शक्यम् इति विषयः क्षणं त्यज्यताम्, किं कठिनसंस्कृतेन न्यूनातिन्यूनं संस्कृतकक्षयायाः भाषया भवितुं शक्यम्? नैव शक्यम्। सरलमानकसंस्कृतम् - तदाधारेण सर्वेषां संस्कृतशिक्षकाणां भाषणाभ्यासः, तदाधारेण नूतनपाठ्यपुस्तकानां रचना, तदाधारेण छात्राणां भाषणाभ्यासः, तदाधारेण संस्कृतशिक्षणे परिवर्तनम् इति एतद् अस्माकं सर्वेषां करणीयं कार्यम्। अग्रिमदशवर्षाणि यावत् सर्वैः अपि सम्भूय एतदेकलक्ष्यकेन्द्रितं कार्यं करणीयम्। एषा समयस्य आवश्यकता। संस्कृतानुरागिणां राष्ट्रनायकानाम् एषा एव अभियाचना यत् संस्कृतशिक्षकाः सामयिकं कर्तव्यम् अवगच्छेयुः, सरलमानकसंस्कृतं स्वभाषां कुर्युः, स्वकक्षयाभाषां कुर्युः, संस्कृतपाठनम् आकर्षकं कुर्युः, संस्कृतकक्षयासु चैतन्यम् उत्पादयेयुः, संस्कृतस्य जनप्रियसम्पादनत्वं संस्कृतशिक्षकाणां कार्यं, न तु सर्वकारस्य, तदपि सरलमानकसंस्कृतेन करणीयम् इति विषयम् अवगच्छेयुः इति। अतः सर्वे अपि संस्कृतेन भाषणं कुर्युः, ये संस्कृतेन भाषन्ते ते सरलेन संस्कृतेन भाषणं कुर्युः।